

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM UPOKOJENCEV VRHNIKA

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- **Tip lokacije:** Dom upokojencev (v nadaljevanju: Dom)
- **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** starejše osebe, ki potrebujejo varstvo.
- **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** Dom upokojencev lahko sprejme do 242 stanovalcev.¹ Na dan obiska DPM je bilo zasedenih 239 postelj.²

Potek obiska in priprava poročila:

- Obisk je bil **najavljen** in **opravljen** dne 4. 8. 2015.
- **Skupina za obisk:** predstavnica Varuha (svetnica), predstavnica nevladne organizacije Slovenska Karitas in predstavnica Varuha iz Črne gore kot opazovalka.
- **Vsebina obiska:** sprejel nas je direktor Doma, pri razgovoru in med ogledom sta sodelovala namestnica direktorja in vodja zdravstvene nege in oskrbe. Določene informacije pa nam je posredovala tudi socialna delavka. Po uvodnem razgovoru smo se odpravili na ogled Doma in posebej dveh oddelkov za osebe z demenco.

¹ V domu so na voljo eno posteljne sobe (53 stanovalcev), dvoposteljne sobe (174 stanovalcev) in triposteljne sobe (15 stanovalcev).

² Na dveh oddelkih za dementne osebe je bilo nastanjenih 37 stanovalcev (10 moških, 27 žensk).

► **Poročanje:** predhodno poročilo o obisku je bilo poslano Domu 9. 9. 2015. Odgovor Doma smo prejeli 9. 10. 2015, torej 30. dan po odpremi, ki smo ga upoštevali pri pripravi končnega poročila. Končno poročilo o obisku je bilo 14. 10. 2015 v vednost posredovano Domu, Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZEM) in Socialni inšpekciji skupaj s predlogom, da ga obravnavajo ter nam v roku 30 dni sporočijo svoja stališča in morebitne ukrepe. Odziva do 7. 6. 2016 (še) nismo prejeli.

► **DPM je posebej pohvalil**

- preiščeno izkoriščene, vzdrževane zunanje zelene površine, ki omogočajo mobilnost tudi stanovalcem na vozičkih;
- dozidavo terase, ki stanovalcem na varovanih oddelkih omogoča izhod na svež zrak in stik z naravo;
- inovativno rešitev pri zasnovi vhodnih vrat na obeh varovanih oddelkih;
- individualen pristop vodstva;³
- odzivni čas;⁴
- primerne obleke, obutev in hidracijo pri stanovalcih;
- skrb Doma za urejenost kotičkov za druženje;
- ureditev posebnega kotička ob telefonu za naglušne;⁵
- pritrjen karton na oglasni deski, na katerem je naveden dan konkretnega dne;
- skrb Doma za redno vzdrževanje in adaptacije, skrb za ustvarjanje boljših materialnih pogojev za bivanje ter za zunanjo ureditev;
- pestrost aktivnosti, ki jih organizirajo in angažiranost zaposlenih za sodelovanje stanovalcev v raznih aktivnostih;
- sodelovanje z drugimi inštitucijami in odprtost navzven;
- pripravljenost Občine Vrhnika, ki omogoča dodatno zaposlovanje osmim osebam preko programa javnih del;⁶
- poimensko poznavanje stanovalcev s strani direktorja in glavne sestre;
- prizadevanje vodstva glede možnosti za strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje svojih zaposlenih;

³ Prisluhnili so enemu od stanovalcev in njegovim posebnim potrebam in omogočili nakup posebnega ležišča in vreče za sedenje, s katerima se stanovalcu omogoča sproščanje in umirjanje, ki ju nujno potrebuje.

⁴ Ob obisku je bil namerjeni odzivni čas 67 sekund.

⁵ V posebnem kotičku so rezervni invalidski vozički, ki jih lahko uporabljajo obiskovalci, da popeljejo svoje sorodnike na sprehod v park ali bližnjo okolico.

⁶ S tem so zagotovljene tudi nadstandardne storitve in odpravljene težave v zvezi s pomanjkanjem kadra v primeru raznih odsotnosti.

- prizadevanje strokovnega osebja, ki zasleduje napredke v stroki in sledi novim ponudbam na tržišču, ter vodstvu, ki ima posluh pri zagotavljanju novih delovnih pripomočkov;
- urejene pritožbene poti in poti pridobivanja povratnih informacij o zadovoljstvu stanovalcev in zaposlenih v Domu;
- versko oskrbo stanovalcev v Domu;
- prijetno in dobro izkoriščene prostore na hodnikih;
- urejenost in čistost stanovalcev na varovanih oddelkih in
- prizadevanje Doma, ki s takšnim načinom dela skrbi za vključitev stanovalcev v aktivnosti, ki omogočajo vključevanje v domače ali pa naravno okolje.

► predlog DPM

DPM: predlagamo, da bi bilo smiselno napisati nekaj obvestil tudi o obeh varovanih oddelkih na spletni strani ter razmisliti o bolj obsežni predstavitvi Doma, ki bi bila v pomoč tako starostnikom, ki se za namestitev v Dom odločajo, kakor njihovim svojcem.

DPM: predlagamo, da se pogostost prezračevanja v moški sobi na oddelku za dementne osebe prilagodi razmeram in potrebam.

DPM: predlagamo, da Dom preuči možnost za ponovno varno namestitev nočnih lučk vsem stanovalcem, prav tako pa predlagamo, da Dom nameni posebno pozornost izbiri ustreznih lučk in njihovo pritrditev na steno, ki bo preprečevala vnovične poškodbe in ki bo varna za stanovalce.

DPM: predlagamo, da se stanovalce in sorodnike spodbuja, da z od doma prinesenimi predmeti in fotografijami v njihove sobe vnesejo osebno noto, saj bo prostor, ki bo spominjal na dom, ponujal možnosti za boljše počutje.

DPM: predlagamo, da Dom preuči možnost za ponovno namestitev klicnih zvoncev, čeprav se nekateri stanovalci z demenco po izjavi prisotnega osebja niti ne zavedajo več njihove namembnosti. Svetujemo, da v takih in podobnih primerih osebje stanovalcem skuša znova razložiti, čemu so namenjeni zvonci za klice v sili.

DPM: menimo, da kopanje stanovalcev na 14 dni ne zadošča potrebam po zadostni osebni higieni, zato apeliramo na vodstvo Doma, da poskrbi za kopanje vsakih sedem dni.

► odziv pristojnih

DOM: na spletni strani Doma bomo v prihodnje dopolnjevali predstavitev Doma z obvestili o novostih v Domu in z opisom delovanja varovanih oddelkov.

DOM: že doslej smo bili pozorni na prezračevanje sob in drugih prostorov in bomo temu namenjali v prihodnje še večji poudarek.

DOM: iščemo najprimernejše in najvarnejše rešitve za namestitev nočnih lučk in klicnih zvoncev tudi za tiste stanovalce, ki z njimi ne morejo ustrezno ravnati.

DOM: stanovalce in svojce bomo še naprej vzpodbujali, da si skromno opremljene sobe popestrijo s predmeti in fotografijami iz svojega življenja.

DOM: strokovni svet bo ponovno pretehtal v kolikšni meri še naprej izvajati temeljito celostno jutranjo higieno in v kolikšni meri le-to zaradi preskromnega kadrovskega normativa nadomestiti s pogostejšim kopanjem; odgovorno strokovno odločitev strokovnega sveta bomo potem dosledno izvajali.

DPM: predlagamo vodstvu Doma, da zaradi varovanja osebnih podatkov zaprosi za mnenje o uporabi zaslona Informacijskega pooblaščenca.

DOM: Informacijsko pooblaščenko bomo seznanili z inovativno pridobitvijo doma, ko si lahko svojci na ekranu na dotik ob recepciji v primeru, da v bližini ni receptorja, sami najdejo informacijo o številki sobe za svojca, ki ga želijo obiskati; posebej bomo prosili za usmeritve kako preprečiti morebitne zlorabe zgolj ene informacije za konkretno ime in priimek, to je informacije o številki sobe, v kateri je nastanjen.

DPM: priporočamo, da police v sobah stanovalcev, ki so bile v času našega obiska brez osebne note, popestrijo z izdelki, ustvarjenimi v delovni terapiji.

DOM: stanovalcem bomo še naprej omogočali, da si svoje bivalno okolje popestrijo z izdelki, ki jih stanovalci ustvarjajo s pomočjo delovnih terapevtk.

DPM: priporočamo, da se v primerih, kjer se z ukrepom nemirnemu stanovalcu omeji svoboda gibanja, ravna skladno z določili ZDZdr tako glede odrejanja oviranja, obveščanja z zakonom določenih oseb kot tudi vodenja ustreznih evidenc. Ob tem posebej opozarjamo, da ZDZdr uporabo PVU dopušča samo v varovanih oddelkih socialno varstvenih zavodov. Za uporabo tovrstnih ukrepov izven teh oddelkov ni pravne podlage.

DOM: uvedli bomo evidenco morebitnih posebnih varovalnih ukrepov za posameznega stanovalca, ki bi jih predpisal domski zdravnik ali specialist medicine (npr. mizica na vozičku ali ograjica na postelji...); evidenca se bo v skladu z varovanjem osebnih podatkov nahajala v domski ambulanti.

DPM: predlagamo vodstvu redno spremljanje zadovoljstva zaposlenih na delovnem mestu z anketami, ker je od ugodnega počutja zaposlenih odvisno tudi počutje in zadovoljstvo stanovalcev.

DOM: pridobili smo standardiziran anketni vprašalnik glede zadovoljstva zaposlenih, ki ga bomo razdelili vsem zaposlenim še pred koncem leta ter jih zaprosili, da ga izpolnjenega vrnejo.

DPM: menimo, da bi bilo mogoče ravnanje in kontrolo nadzora glede požarne varnosti v kapelici še izboljšati. Priporočamo namestitev ustreznega javljalnika požara in po možnosti sistema za samodejno gašenje (sistem Bonpet).

DOM: izvajalcu del opremljanja s protipožarnim javljalnim sistemom smo naročili namestitev javljalca še v domski kapelici.